

POUŽITÍ DRUHÉHO SLEDU ARMÁDY V ÚTOČNÉ OPERACI

V rámci operační sestavy armády náleží významné místo druhému sledu. Některé názory na jeho použití objasním v tomto článku.

Síla a složení druhého sledu armády jsou závislé na počtu divizí v operační sestavě, zámyslu operace a na konkrétní bojové situaci. Tvoří-li operační sestavu armády 4–5 divizí, pak druhý sled bývá složen z jedné a nebo dvou motostřeleckých (tankových), nebo jedné motostřelecké a jedné tankové divize.

V době Velké vlastenecké války např. v Bělgorodsko-charkovské operaci v červenci r. 1943 byla operační sestava 1. tankové armády složena ze tří sborů (6. a 31. tankový a 3. mechanizovaný). Druhý sled tvořil 31. tankový sbor. V téže operaci v srpnu 1943 např. 53. armáda při průlomu nepřátelské obrany měla v prvním sledu tři a naopak ve druhém sledu čtyři divize. Bylo to dáno 7 km šířkou průlomu, která se rovnala i šířce útočného pásma armády a hloubkou nepřátelské obrany, která dosahovala 85–90 km.

Při cvičení „ŠTÍT-72“ měla pravokřídlní armáda, zasazená na směr hlavního úderu frontu z celkového počtu pěti divizí při zahájení operace ve druhém sledu dvě a v jejím průběhu jednu divizi. Levokřídlní armáda — z celkového počtu čtyř divizí při zahájení i v průběhu operace po jedné divizi. Obdobná situace byla i při cvičení „NEUTRON-73“.

Hlavním úkolem druhého sledu armády je **zabezpečit narůstání úsilí vojsk** na rozhodujícím směru útočné operace s udržením vysokého tempa útoku.

Jako celek a nebo část jeho sil používáme k ničení uskupení nepřítele, které zůstává na bocích nebo v týlu vojsk prvního sledu. V případě použití jaderných zbraní nepřítelem může vyměnit svazky prvního sledu, které utrpěly velké ztráty a nejsou bojeschopné. Kromě toho můžeme jej použít k vytvoření hustoty při průlomu nepřátelské obrany, k odrážení protiúderu nepřítele v součinnosti z prvosledovými svazky, k ničení vysazených nepřátelských vzdušných výsadek, při upevňování ovládnutých prostorů i k ničení obklíčených uskupení.

Druhý sled armády zasazujeme podle zámyslu velitele a zasazení budou ovlivňovat mnohé faktory: situace nepřítele, bojeschopnost prvosledových divizí, šířka a hloubka útočného pásma a operační sestava armády, tempo operace, časové plnění stanovených úkolů, ale i terén, povětrnostní vlivy apod.

Při plánování útočné operace armády divizi druhého sledu stanovíme prostor rozmístění, pásmo (osy) přesunu a předpokládané čáry zasazení do boje, dobu a úkoly při zasazení.

V průběhu operace podle konkrétní situace úkoly upřesňujeme nebo i měníme.

Před zasazením úkol upřesňujeme, přičemž udáváme ráz činnosti nepřítele, čáru zasazení do boje s udáním doby pohotovosti, bližší úkol a směr dalšího útoku, posilové prostředky, způsob součinnosti s útvary prvního sledu, se sousedy a zabezpečení prostředky velitele armády.

V průběhu útočné operace armády je druhý sled armády v rámci operační sestavy v prostoru rozmístění ve vzdálenosti 40–60 km i více za divizemi prvního sledu, rozptýleně po plucích s využitím dvou nebo tří os, v proudech, minimálně na ploše 300–400 km². Rozmístění má být v prostoru, který je mimo předpokládaný směr úderu nepřítele i přírodních dominant a není v blízkosti rozmístění raketových vojsk. Prostor má zabezpečovat přirozené maskování, ochranu proti zbraním hromadného ničení, rozptýlení vojsk a možnost jejich okamžitého zasazení. Není nutné, aby byl na směr předpokládaného použití.

Z prostoru rozmístění se divize přesune podle rozhodnutí velitele armády na čáru zasazení.

Organizace a přesun je jedním z rozhodujících opatření velitelů, štábu armády i divize k zabezpečení úspěšného zasazení. K tomu je třeba zabezpečit vyvedení z prostoru rozmístění do stanovené pochodové sestavy, přesun, přechod z pochodové do předbojové sestavy při zasazení i komplexní zabezpečení bojové činnosti s důrazem na PVO, přísné utajení a maskování.

Při cvičení „ŠTÍT-72“ i „NEUTRON-73“ byla délka přesunu divize druhého sledu na čáru zasazení v rozmezí 60–150 km. Většina divizí byla přesunována přímo směrem k frontě, jen ve dvou případech šlo o přesun rokádním způsobem. Bez ohledu na délku přesunu byly zasazovány do boje přímo „z chodu“, hlavně v raních hodinách. Pro prvosledové pluky byla vždy vyčleněna jedna pochodová osa.

Druhý sled armády můžeme zasazovat podle zámyslu velitele a vývoje situace na frontě v plánovaném a nebo v neplánovaném prostoru a čase, buď v mezeře nebo z boku (pravého nebo levého) některé prvosledové divize, ve výjimečných případech i jejich částečným překročením. Musíme dbát, aby nedošlo k hromadění vojsk. Pokud k němu dojde (např. při průlomu obrany nepřítele), mělo by to být na nevyhnutelně krátkou dobu. Použití bude úspěšné jen tehdy, bude-li všestranně zabezpečeno aktivní činností prvosledových divizí. Příslušné úkoly k zabezpečení tohoto úkolu stanovíme v bojových rozkazech (nařízeních) a podrobně upřesníme při organizaci součinnosti.

Půjde především:

— o vedení přímé a nepřímé palby dělostřelectva i ostatních palebných prostředků k umlčení nepřátelských odporů;

— o využití úderů ovr a arb;

— o použití protitankových prostředků (včetně útočných záloh a POZ divizí prvního sledu a armády);

— o upřesnění konkrétní bojové činnosti těch jednotek, které jsou předsumovány (dělostřelectvo, jednotky PVO apod.).

Zasazování druhého sledu je vážným opatřením v realizaci zámyslu velitele, protože zabezpečuje další úspěšné vedení armádní útočné operace. Proto musí kromě jiného probíhat utajeně, s překvapením a jednoduchým manévrem.

Důsledky nevhodného zasazení mohou mít vliv jak na bojeschopnost zasazovaných vojsk, tak i na celou operační sestavu a další vedení operace. Dokladem toho nám může být jeden příklad ze syrsko-izraelského konfliktu. Nedostatečné zabezpečení zasazované druhosledové tankové brigády mělo za následek její předčasně úplné zničení. A tak daný úkol, zabezpečit rozvíjení operace a zvrát na bojišti, nesplnila.

Bojová činnost při zasazení může mít charakter:

1. útoku z chodu nebo

2. střetného boje.

Útok z chodu bude mít tehdy, přejdou-li vojska nepřítele částí sil a nebo zcela do obrany a nemají mobilní zálohy.

Charakter střetného boje bude mít tehdy, dojde-li k rychlému přiblížení zasazovaných druhých sledů nepřítele i vlastních vojsk v jednom prostoru k jejich rozvinutí především z chodu a na široké frontě a uplatněním volnosti manévru a budou-li v sestavě vojsk značné mezery i odkryté boky. Tuto situaci může ovlivnit také terén. K zabezpečení zasazení hlavních sil divize a k úderu do boku a týlu útočících vojsk nepřítele je výhodné vyslat zesílený motostřelecký nebo tankový pluk jako předsumovaný odřad divize.

V podmínkách soudobé operace a zvláště při použití jaderných zbraní ve prospěch zasazované druhosledové divize mohou jednotky působit z čáry zasazení i v předbojových sestavách a bude záležet na konkrétní situaci a síle nepřítele, zda to bude v praporech, rotních a nebo četových proudech.

Zasazení druhého sledu armády je velice složité, s vysokými požadavky na prognostickou činnost, organizační a

řídící práci velitele, štábu armády i zasazované divize.

V soustavě míst velení chci připomenout významné místo PVS divize, protože na něm bude většinou velitel divize přijímat konečné rozhodnutí podle konkrétní situace vojsk na bojišti, řídit zasazování předem určeného odřadu i hlavních sil do boje.

Proto je vhodné k zabezpečení činnosti PVS:

— při přesunu je zařadit za hlavní síly PO divize nebo do hlavních sil prvosledových pluků s cílem jeho včasného rozmístění;

— volit pro ně výhodné místo v terénu, které ženijně upravit a zabezpečit dokonale utajení.

PVS se rozvíjí na úrovni velitelských stanovišť prvosledových pluků tzn. 2–4 km od předního okraje, nejpravděpodobněji na směru, kde povede zasazovaná divize hlavní úder.

K práci štábu druhosledové divize

a) v období plánování řeší úkoly na větší hloubku než štáby prvosledových divízi a ve větším rozsahu, protože bojovou činnost plánuje v několika variantách s předpokladem zasazení v hloubce nepřátelské obrany v průběhu útočné operace armády tzn. po předchozím přesunu.

Musí znát úkoly prvosledových divízi a sousedů, situaci nepřítelů se zvláštním zřetelem na použití druhých sledů a být připraven řešit i úkoly, které souvisí s případnou likvidací nepřátelských výsadek v týlu armády.

b) v průběhu operace sleduje situaci prvosledových jednotek sousedů, nepřítelů, zvláště jeho druhých sledů, vyhodnocuje radiální a chemickou situaci v případě použití jaderných nebo chemických zbraní a situaci v týlu operační sestavy armády spolupracuje s jednotkami teritoria. Udržuje bojeschopnost vojsk k okamžitému zasazení. Organizuje a kontroluje zabezpečení bojové činnosti v prostoru rozmístění divize s důrazem na maskování. Rekognoskuje nový prostor rozmístění, osy přesunu k jeho zaujetí a nebo osy přesunu na čáru zasazení.

c) před zasazením vyše průzkumné orgány tak, aby při zasazení divize byly skupiny hloubkového průzkumu a průzkumné skupiny schopny podávat zprávy

K práci štábu armády při zabezpečení zasazení druhého sledu

Hlavním obsahem práce štábu armády bude zajistit organizované vyvedení z prostoru rozmístění, přesun i zasazení druhosledové divize. Z toho vyplývají kromě jiného i opatření spojená se zabezpečením pořádkové služby od výchozí čáry (VM) pro přesun až rozchodiště do praporek proudů, zabezpečením PVO při přesunu a rozvinutím divize na čáře zasazení včetně utajení, vedením jaderných úderů i palby klasických zbraní k umlčení odporu nepřítelů na předním okraji, v prostoru zasazení druhého sledu, ale i v hloubce jeho sestavy a dokonale sladění činnosti prvosledových divízi a zvláště těch jednotek, které svou činností bezprostředně zabezpečují přechod druhosledové divize do prvního sledu armády.

Po zasazení druhého sledu vytváříme nový druhý sled nebo vševojskovou zálohu.

a vést průzkum z hloubky nejméně 30 km (na čáře zasazení budou vést průzkum prvosledové praporey). V dalším vede rekognoskaci a organizuje součinnost s veliteli prvosledových pluků a posilových prostředků, organizuje přesun i bojovou činnost předem určeného odřadu divize, ovr, dělostřelectva i ostatních palebných prostředků (PVO, PTZ a POZ) i zasazení hlavních sil divize.

V zabezpečení bojové činnosti zvláštní význam náleží utajení prostoru rozmístění, přesunu i předpokládanému zámyslu použití. Musíme vytvořit takovou situaci, aby se nepodařilo nepřátelskému průzkumu zjistit jakékoliv údaje a naopak, aby jeho průzkumné prostředky desorientovaly.

Jedním z důležitých i složitých opatření bude včasné zasazení jednotek průzkumu tzn. průzkumných skupin a skupin hloubkového průzkumu. Tento úkol musí zabezpečit v plném rozsahu štáb armády.

Závěrem chci zdůraznit, že v operační sestavě armády přísluší významné místo druhému sledu. Je to dáno úkoly, které může v útočné operaci plnit. Hlavní a nejdůležitější je zabezpečit narůstání úsilí na rozhodujícím směru. K realizaci tohoto úkolu musí směřovat hlavní opatření štábu armády i druhosledové divize.